

KESKKONNAAMET

Anett Reilent
Riigimetsa Majandamise Keskus
anett.reilent@rmk.ee

Teie 27.08.2024 nr 3-6.1/2024/5198

Meie 20.09.2024 nr 6-2/24/19449

Arvamus Hendrikhansu oja paisu likvideerimise kohta

Esitasite Keskkonnaametile dokumendi „Hendrikhansu paisu likvideerimise kavatsus“, mille alusel RMK alustab siirdekalade rändetingimuste parandamise kavandamist Viljandi maakonnas Mulgi vallas Sarja külas Hendrikhansu ojal (katastritunnus 10501:002:1170). Soovite Hendrikhansu paisu likvideerimiseks Keskkonnaameti seisukohta, projekteerimistingimusi ja soovitusi, millega arvestatakse projekti tellimisel ja koostamisel. Samuti palute kooskõlastada tööde kavatsusdokument.

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS, Keskkonnaagentuur) andmetel jääb tööala merikotka (*Haliaeetus albicilla*)¹ ja väika-konnakotka (*Clanga pomarina*)² toitumisaladele. Arvestades tööala kaugus pesapuudest ning et tegu ei ole prioriteetse toitumiskohaga arvestades liikide bioloogiat, siis ei ole oodata negatiivset mõju pesitsusele.

Lähim Natura 2000 ala on Kariste järve loodusala³, mis jääb allavoolu linnulennult ligikadu 2,7 km kaugusele. Hendrikhansu oja suubub Halliste jõkke⁴, mis omakorda Kariste järve⁵. [Pinnavee ja põhjavee seisundi interaktiivse kaardi](#) järgi on Kariste järve koondseisund 2023 aastal halb.

Oleme taotlusmaterjalid läbi vaadanud ning esitame arvamuse. Hendrikhansu ojal (VEE1136900) oleva Hendrikhansu paisu (PAIS021450) likvideerimine mõjub nii veekogu ökosüsteemile tervikuna kui ka kalastikule positiivselt. Kaladele rändetee avamisel arvestada, et see oleks läbitav ka jõe- ja ojasilmule. Palume arvestada alljärgnevaga:

1. Veekaitsevööndis on keelatud pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu kalda erosiooni või hajuheidet ning ilma Keskkonnaameti nõusolekuta ei ole veekaitsevööndis lubatud puu- ja põõsarinde raie⁶.
2. Veeseaduse (*VeeS*) § 196 lg 2 p 9 järgi tuleb veekeskkonnariskiga tegevus registreerida paisutuse likvideerimise korral. Sõltuvalt planeeritavatest tööde iseloomust ja mahtudest võib vajalik olla ka keskkonnaluba.
3. Projekteerimisel uurida paisutustaseme alandamise mõju lähedal asuvatele kinnistutele ja nendel asuvatele salvkaevudele (sh salvkaevude seire ja hilisem järeelseire vältimaks edaspidiseid kaebusi peale projekti lõppu).

¹ Ligikaudu 3 km kaugusele Külmanõmme merikotka püsielupaik. Registrikood KLO3002867

² Ligikaudu 1 km ja 2,5 km kaugusel Sarja väike-konnakotka püsielupaigad. Registrikoodid vastavalt KLO3002027 ja KLO3000387

³ Registrikood RAH0000269

⁴ Registrikood VEE1136000

⁵ Registrikood VEE2098500

⁶ Veeseadus § 119 p 2, 6

4. VeeS § 175 lg 5 kohaselt peab paisutuse likvideerimisel vältima vooluhulga muutmisega paisust allapoole jääva voolusängi ja vee-elustiku kahjustamist; vältima setete ja risu juhtimist paisust allapoole jäävasse voolusängi; korrastama paisutusala.
  - Seetõttu peab paisutuse likvideerimisel ja veetaseme alandamisel olema selge - kas ja kuidas setet vajadusel paisjärvest eemaldatakse ja kuidas paisjärve põhjas oleva sette hulka vajadusel enne vee allalaskmist vähendatakse nõnda, et see allavoolu ei kanduks.
  - Töödeagset setete massilist allakannet tuleb vältida ja tarvitusele võtta sobilikud meetmed (nt settekraanid/püüdurid vms).
  - Kuna kavandatud on loodusliku sängi taastamine nii alandatud paisjärve kui paisu piirkonnas, tuleb välja selgitada, kas on vajalik jõesängi kindlustamine, vältimaks edaspidist võimalikku erosiooni ja kaasnevat mittesoovitavat sängi muutust.
5. Paisutuse likvideerimine viia läbi soovitatavalt madalveeperioodil, mis on 01.06.-15.09. (veevaesel aastal ja soojemal sügisel ka 30.09). Kui tugevad vihmajärged saavad likvideerimistööde ajal, tuleb tööd peatada sadude lõpuni. Oluline on, et veetaseme alandataks võimalikult vähehaaval ja aeglaselt. Selleks on vajalik mõõdulati paigaldamine või konkreetse pidepunkti määramine, millelt saaks jälgida veetaseme alandamist. Veetaseme alandamise protsess tuleb protokollida.
6. Sõltuvalt tööde iseloomust (kärastik vm lahendus) tuleb tööde teostamisel tagada pidev ökoloogilise miinimumvooluhulga läbilaskmine.
7. Ajutiste mõõdaviikude või tõkettammide kavandamisel rakendada kõiki meetmeid, et vältida võimalikke liigsete toitainete uhtumist jõkke. Vältitud peab olema pinnase uhtumine valingvihmade ja veevoolu toimel ning tuleb tagada väljakaevatud pinnase, nõlvade ja voolusängi erosioonikindlus ja stabiilsus (nt geotekstiil).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Kerli Pettai 5302 2467 (vee-elustik)
kerli.pettai@keskkonnamet.ee

Stella Miil 5694 9023 (looduskasutus)
stella.miil@keskkonnaamet.ee

Kairit Kriis 524 9230 (vesi, keskkonnavalua)
kairit.kriis@keskkonnaamet.ee

Siret Punnisk 512 8350 (keskkonnakorraldus)
siret.punnisk@keskkonnaamet.ee